

Exam. Code : 216702

Subject Code : 5975

M.A. Political Science Semester—II
WESTERN POLITICAL THOUGHT—II

Paper—VI

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—80

SECTION—A

Note :— Attempt any **SIX** questions carrying **4** marks each.
Answer to each question should be in about
250 words.

- I. What revisions, Mill made in Bentham's Utilitarianism ? 4
- II. "State is the march of God on the earth". — Hegal.
Explain. 4
- III. Briefly discuss Mill's views on representative government. 4
- IV. How Marx has interpreted the history by using dialectics ? 4
- V. Briefly discuss Lenin's theory of Imperialism. 4
- VI. How Marx has used his theory of surplus value, in order
to present his critique of capitalism ? 4
- VII. Discuss the role of party in Lenin's thought. 4
- VIII. Point out the socialistic tendencies in J.S. Mill's thought. 4

- IX. Bentham was a moral philosopher. How ? 4
 X. Discuss the nature of state according to T.H. Green. 4

SECTION—B

Note :—Attempt any **ONE** question (carrying **14** marks each) from each Unit in about **1000** words.

UNIT-I

- XI. "Greatest happiness of the greatest numbers". Under the light of the above statement, discuss Bentham's views on state.

OR

'Every individual is governed under two sovereign masters, one is pleasure and the other is pain'. Taking into account this statement, discuss the features of utilitarianism.

14

UNIT-II

- XII. Write a short essay on Mill's views on liberty.

OR

'Mill was the last utilitarian and the first individualist'. Discuss.

14

UNIT-III

- XIII. "Real is rational, rational is real". Taking into account this popular saying of Hegel, discuss his philosophy of state.

OR

"Will, not force is the basis of state". By making the above statement, what kind of state Green wished to establish ?

14

UNIT-IV

- XIV. Critically examine Marx's interpretation of history.

OR

Discuss in detail Lenin's theory of imperialism.

14

(Punjabi Version)

ਭਾਗ-ੳ

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 250 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।

- I. ਬੈਨਬ ਦੇ ਉਪਯੋਗਿਤਾਵਾਦ ਵਿੱਚ ਮਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਕੀਤੇ ਹਨ ? 4
- II. ਰਾਜ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਮਾਰਚ (March) ਹੈ- ਹੇਗਲ (Hegel), ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 4
- III. ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਸਰਕਾਰ ਉਪਰ ਮਿੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਪਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4
- IV. ਦਵੰਦਆਤਮਕ ਤਰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ? 4
- V. ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੰਖਿਪਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4
- VI. ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਧੂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ? 4
- VII. ਲੈਨਿਨ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4
- VIII. ਜੇ. ਏਸ. ਮਿੱਲ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਝੁਕਾਅ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕਰੋ। 4
- IX. ਬੈਨਬ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਦਰਸ਼ਨਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ? 4
- X. ਟੀ. ਏਚ. ਗਰੀਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4

ਭਾਗ-ਅ

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 1 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 1000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।

ਯੂਨਿਟ-I

XI. “ਵੱਡੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ” ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਉਪਰ ਬੈਨਥਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

‘ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋ ਅਧਿਰਾਜ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੈ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹੈ ਦਰਦ’। ਇਸ ਕਥਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਉਪਯੋਗਿਤਾਵਾਦ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-II

XII. ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਮਿੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਉਪਰ ਇੱਕ ਸੰਖਿਪਤ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਮਿੱਲ ਆਖਰੀ ਉਪਯੋਗਿਤਾਵਾਦੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦੀ ਸੀ। ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-III

XIII. “ਅਸਲੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਸਲੀ ਹੈ”। ਹੇਗਲ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

“ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ, ਤਾਕਤ ਰਾਜ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ”। ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਗ੍ਰੀਨ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ? 14

ਯੂਨਿਟ-IV

XIV. ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14